
ES integracijos raida. Steigimo sutartys.

Integrācijas teorijas

- ❑ Federalizmas;
  - ❑ Konfederalizmas;
  - ❑ Funkcionalizmas;
  - ❑ Neofunkcionalizmas.
-

Federalizmas

- ❑ Federacijos Konstitucija įtvirtina Federacijos ir federacijos subjekto įsipareigojimus.
  - ❑ ES federaliniai požymiai:
    - ES institucijos sprendimus priima balsų daugumos principu.
    - ES teisės viršenybė prieš nacionalinę teisę;
    - Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikcija spręsti ginčus tarp ES ir valstybių narių.
  - ❑ Naujos valstybės buvimas ?
-

-
- ❑ Skirtumai:
  - ❑ ES nėra valstybė ir neturi suverenių galių.
  - ❑ ES veiklos sritys ribojamos ES steigimo sutartimis.
  - ❑ ES integracija turi besiformuojančios federacijos požymių.
  - ❑ Atstovai: Aleksandr Hamilton; John Gray; Altiero Spinelli ir Žanas Mone (Jean Monnet).
  - ❑ Belgija; Vokietija; Šveicarija; Australija; Brazilija; Rusija; JAV.
-

Konfederalizmas

- ❑ Nepriklausomų valstybių bendradarbiavimo forma. Dalyvaujančios valstybės gali pačios nevaržomai spręsti, kokias funkcijas perduoti, o kokias pasilikti.
  - ❑ Požymiai:
    - ❑ nėra naujos valstybės;
    - ❑ galimi išsipareigojimai kompetencijos perleidimo srityje;
    - ❑ valstybių dalyvių suverenitetas nėra varžomas.
  - ❑ Forma atitinka ES tarpvyriausybiniam bendradarbiavimui.
-

-
- ❑ Ekonominė integracija / be valstybių narių suvereniteto suvaržymo.
  - ❑ Konfederacijos veikdavo tam tikra laika.
  - ❑ Pirmas žingsnis federacinės valstybės link.
  - ❑ Europos Sąjungos sutarties 50 str.: teisė išstoti iš Europos Sąjungos.
  - ❑ Šveicarija (iki 1848); JAV (1781-1788); Vokietija (1806-1871);
  - ❑ Amerikos Valstijų Konfederacija (1861-1865);
  - ❑ Afrikos Valstybių Sąjunga (1961-1963);
  - ❑ Serbija ir Juodkalnija (2003-2006);
  - ❑ Rusijos ir Baltarusijos Sąjunga.
-

Funkcionalizmas

- ❑ Atsiradimas 1930 – 1940 m.
  - ❑ ES – valstybės intereso ir visuomenės intereso derintoja.
  - ❑ Individas – Visuomenė – Valstybė – ES.
  - ❑ Funkcijų ir formų nustatymas.
  - ❑ Bendradarbiavimas sietinas su tam tikromis valstybės sritimis (muitai; vidaus rinka, ekonominė ir socialinė sanglauda, aplinkos apsauga, teismų bendradarbiavimas; bendra gynyba).
  - ❑ Steigiamos specialiosios institucijos, kurios vykdys tarpvyriausybinių bendradarbiavimo funkcijas.
  - ❑ Atitinkamai šios sritys turėtų būti išimtos iš valstybių kompetencijos ir perduotos minėtoms institucijoms.
-

-
- ❑ ES veikia ES Komisija, Taryba, Teismas, specializuotos agentūros.
  - ❑ ES veiklos sritys numatytos ES sutartyse.
  - ❑ ES sukuria visoms valstybėms narėms privalomą teisinę sistemą.
  - ❑ Atstovai:
  - ❑ David Mitrany, *The Functional Theory of Politics* (1975)
  - ❑ Altiero Spinelli.
-

Neofunkcionalizmas

- ❑ ES - Funkcionalizmas - Federalizmas - Politinis Bendradarbiavimas.
  - ❑ Derinami tarpvyriausybiniai ir viršvalstybiniai metodai.
  - ❑ ES regionalinės integracijos teorija.
  - ❑ ES institucijų viršvalstybiniai požymiai.
  - ❑ ES politinio faktoriaus akcentas.
  - ❑ Nacionalinių vyriausybių vietoje viršvalstybines institucijos.
  - ❑ Spill - over rezultatas: Laisva prekyba – Muitų sąjunga; Ekonominis bendradarbiavimas – Valiutos sąjunga.
-

-
- ❑ Teorijos esminiai trūkumai:
    - Valstybių narių reikšmės neigimas integracijos procese;
    - viršvalstybinio pobūdžio pervertinimas;
    - Nesugebėjimas atskleisti ES integracijos esmės.
  - ❑ Atstovai:
    - ❑ Ernst Haas, *The Uniting of Europe* (1958);
    - ❑ Leon Lindberg, *Political Dynamics of European Economic Integration* (1963);
    - ❑ Wayne Sandholtz / Alec Stone Sweet, eds., *European Integration and Supranational Governance* (1998)
-

ES integrācijas tiesinā išraiška

- ❑ Valstybē - Specifinis tiesēs subjekts.
  - ❑ Tarptautinē sutartis - Tarptautinēs organizācijas steigimo sutarties ypatumai.
  - ❑ Tarptautinē organizācija - Savarankiškas tiesēs subjekts.
-

Europos Bendrijų sukūrimas

Pokario ES integracijos veiksniai

- ❑ Integracijos veiksniai:

- Rytų ir Vakarų konfliktas;
- Tarybinės Sąjungos ir JAV įtaka;
- Prancūzijos siekis atgauti prarastas pozicijas;
- suskaldytos Vokietijos Federacijos problema.

- ❑ Integracijos sunkumai:

- Didž. Britanijos orientavimas į Commonwealth;
  - Švedijos, Austrijos ir Šveicarijos neutralumas.
-

-
- ❑ Roberto Schumano Planas.
  - ❑ 1950 m. gegužės mėn. 09 d. Deklaracija dėl Vokietijos ir Prancūzijos anglies ir plieno pramonės apjungimo.
-

Europos anglių ir pieno bendrija

- Europos anglių ir pieno bendrijos steigimo sutartis (EAPB)
    - pasirašyta - 1951 04 18 d.
    - įsigaliojo - 1952 07 25 d.
  - EAPB steigėjai valstybės – Vokietija, Prancūzija, Italija, Olandija, Belgija ir Liuksemburgas.
    - vadinama Paryžiaus sutartimi.
  - Taikymo sritis: bendroji rinka anglių ir pieno pramonei, panaikinti muitų tarifus produkcijai iš anglies ir pieno, kiekybiniai apribojimai.
  - EAPB viršvalstybinė organizacija.
  - GATT XXV str. 5 p. Waiver. Išimties taikymas EAPB.
-

-
- ❑ Institucijos:
  - ❑ Vyriausioji Valdyba - teisės aktų leidyba, sutarties vykdymas;
  - ❑ Ypatinga Ministrų Taryba - valstybių narių vyriausybių interesų atstovavimas;
  - ❑ Asamblėja – konsultacinė institucija, Nacionalinių parlamentų nariai;
  - ❑ Europos Teisingumo Teismas – ginčų sprendimo institucija.
  - ❑ Bendrijos veiklos laikas buvo ribotas - 50 metų.
  - ❑ Teisių perėmėjas - Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondas.
-

Euratomas

- ❑ Europos Atominės Energetikos Bendrijos steigimo sutartis (Euratomas)
  - ❑ pasirašyta 1957.03.25 d.
  - ❑ įsigaliojo 1958.01.01 d.
  - ❑ Steigimo sutartis vadinama Romos sutartimi.
  - ❑ Valstybės steigėjos –
  - ❑ Vokietija, Prancūzija, Italija, Olandija, Belgija ir Liuksemburgas.
-

-
- ❑ Euratomas siekė sudaryti sąlygas būtinas atominei pramonei plėtoti.
  - ❑ Sritis: atominės energijos kontrolė, aplinkos apsauga, taikus atominės energijos panaudojimas. Reglamentavimas atominės energijos įrangos plėtojimo, atominių medžiagų teikimą.
  - ❑ Institucijos:
  - ❑ Komisija ir Taryba (analogija su EAPB).
  - ❑ Asamblėja ir Teisingumo Teismas - bendrai.
-

Europos Ekonominė Bendrija

- ❑ Europos Ekonominės Bendrijos steigimo sutartis (EEB)
  - ❑ pasirašyta 1957.03.25 d.
  - ❑ įsigaliojo 1958.01.01 d.
  - ❑ vadinama Romos sutartimi.
  - ❑ Sritis: vidaus rinkos sukūrimas, tarp valstybių narių turėjo būti panaikintos kliūtys asmenų, prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimui.
  - ❑ Keturios laisvės įgavo EB pagrindinių laisvių statusą.
-

-
- ❑ Muitų sąjunga buvo įgyvendinta 1968 07 01 d. Muitų tarifai buvo lengvai nustatomi, tuo tarpu konkurencijos politika, socialinės apsaugos politika integravosi žymiai sudėtingiau.
  - ❑ EEB institucijos:
    - ❑ Taryba - teisės aktų leidybos funkcijos.
    - ❑ Komisija – vykdomosios srities funkcijos, iniciatyvos teisė.
    - ❑ Parlamentinė asamblėja – konsultacinė institucija;
    - ❑ Europos Teisingumo Teismas - ginčų sprendimas.
-

-
- ❑ EEB - viršvalstybinio pobūdžio.
  - EEB institucijos kompetencijos ribose gali įpareigoti valstybes nares.
  - Galioja daugumos principas.
  - Leidžiami įpareigojantys teisės aktai.
  - ❑ Nesėkminga Europos Gynybos Bendrija.
  - ❑ Nesėkminga Europos Politinė Bendrija.
  - ❑ Spill – Over – Laipsniškas Politinės Sąjungos Siekis.
-

Europos Sąjungos steigimo sutarčių reformos

Suvestinis Europos Aktas

- Sutartis pasirašyta 1986 m. vasario mėn. 17 d.; įsigaliojo 1987 m. liepos mėn. 1 d.
  - Istorija - Genscher – Colombo Planas 1981.11.04.
  - Siekis sustiprinti bendradarbiavimą tarp Europos Bendrijų, Europos Politinio Bendradarbiavimo Sistemos, Europos Parlamento.
  - Projektas - Sutartis dėl Europos Sąjungos įsteigimo 1984.02.14
  - Europos Bendrijų steigimo sutarčių pakeitimai;
  - Nuostatos dėl EB valstybių bendradarbiavimo užsienio politikos srityje.
-

Esminiai pakeitimai

- ❑ EEB vidaus rinkos užbaigimas 1993 m. (Baltoji knyga - programa, teisinės priemonės);
  - ❑ Sprendimų priėmimas kvalifikuotų balsų dauguma Taryboje yra išplėstas į vidaus rinkos įgyvendinimo priemones bei kitas politikos sritis;
  - ❑ Europos Vadovų Tarybos formalus pripažinimas Bendrijos institucija (sudėtis, susitikimai);
  - ❑ EB Komisijos deleguotos teisės aktų leidybos teisė;
-

-
- ❑ Įsteigtas Pirmosios Instancijos Teismas - pirma instancija svarstant fizinių bei juridinių asmenų ieškinius dėl EB veiksmų arba neveikimo;
  - ❑ Europos Parlamento veto teisė dėl stojimo ir asociacijos sutarčių;
  - ❑ Bendradarbiavimo procedūra, Europos Parlamentas kitos Institucijos;
  - ❑ Kompetencijos praplėtimas – ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimas, socialinės apsauga, aplinkos apsauga.
  - ❑ Įteisinimas tarpvyriausybinių bendradarbiavimo užsienio politikos srityje bei Europos politinio bendradarbiavimo sistemos.
-

Mastrichto sutartis

- ❑ 1992 m. vasario mėn. 7 d. pasirašyta Maastrichto sutartis, įsigaliojo 1993 m. lapkričio mėn. 1 d.
  - ❑ Europos Ekonominės Bendrijos tapo Europos bendrijos
  - ❑ Europos Sąjungos pavadinimas
-

Europos Sąjungos trijų ramsčių sistema

<p>I. ramstis: <i>Europos Bendrijos.</i></p> <p>Bendrijos veiksmų lygis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vidaus rinka; - Prekybos politika; - Konkurencijos politika; - Bendra žemės ūkio politika.	<p>II. ramstis:</p> <p><i>Bendra užsienio ir saugumo politika.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarpvyriausybiniis bendradarbiavimas.	<p>III. ramstis:</p> <p><i>Bendradarbiavimas vidaus reikalų bei teisingumo srityje.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarpvyriausybiniis bendradarbiavimas.
--	---	--

Esminiai pakeitimai

- ❑ ES institucijos sistemos pakeitimai:
    - bendro sprendimo procedūra;
    - suteikta daugiau galių Europos Parlamentui;
    - EB Komisijos ir Europos Parlamento vienoda kadencija;
    - balsavimas Europos Parlamente dėl pasitikėjimo Komisijos nariais;
    - Europos ombudsmenas ir peticijų procedūra Europos Parlamente;
    - Įsteigtas Regionų Komitetas;
    - Audito rūmai;
-

□ Praplėstos Europos Bendrijos kompetencijos:

- švietimas;
  - visuomenės sveikata;
  - vartotojų apsauga;
  - transeuropiniai tinklai;
  - konkurencija;
  - moksliniai tyrimai;
  - technologijų plėtra;
  - aplinkos apsauga.
-

-
- ❑ III ramsčio įgyvendinimo priemonės ir Europolo įkūrimas;
  - ❑ Ekonominės ir pinigų sąjungos įgyvendinimas;
  - ❑ Žmogaus teisių apsaugos principas;
  - ❑ Subsidiarumo principas ir nacionalinis valstybių identitetas;
  - ❑ ES pilietybė.
-

Amsterdamo sutartis

- ❑ Sutartis pasirašyta 1997 m. spalio mėn. 2 d.
  - ❑ Įsigaliojo 1999 m. gegužės mėn. 1 d.
  - ❑ Steigimo sutarties pakeitimai turėjo parengti ES naujų narių iš Vidurio ir Rytų Europos priėmimui.
  - ❑ ES institucijų reformos nebuvo įgyvendintos, bet pasiektas kompromisas, reformuojant ES trijų ramsčių sistemą.
-

Europos Sąjungos trijų ramsčių sistemos pakeitimai

<p>I. ramstis:</p> <p>Europos Bendrijos – Bendrijos veiksmų lygis: Vidaus rinka; Prekybos politika; Konkurencijos politika; Bendra žemės ūkio politika; Vizų, prieglobsčio, imigracijos politika.</p>	<p>II. ramstis:</p> <p>Bendra užsienio ir saugumo politika – Tarpvyriausybinis bendradarbiavimas.</p>	<p>III. ramstis:</p> <p>Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose.</p>
--	--	---

-
- ❑ Europos Bendrijos kompetencija tapo prieglobsčio, vizų, imigracijos ir išorinių sienų kontrolės (asmenų judėjimo laisvė); šios sritys buvo iš trečiojo ramsčio perkeltos į pirmąjį ramstį.
  - ❑ Trečias ramstis pakeitė pavadinimą į Policijos ir teismų bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose.
  - ❑ Pakeista sutarties straipsnių numeracija.
-

-
- ❑ Subsidiarumo principas detalizuotas atskirame protokole.
  - ❑ Sustiprinta Bendra užsienio ir saugumo politika (numatyta nauja priemonė – bendroji strategija).
  - ❑ Amsterdamo sutartyje nepavyko išspręsti ES institucinės reformos.
-

Nicos sutartis

- ❑ Sutartis pasirašyta 2001 m. vasario 26 d.
  - ❑ Įsigaliojo 2003 m. vasario 1 d.
  - ❑ Po Nicos tapo įmanomas naujų valstybių iš Rytų bloko priėmimas į Europos Sąjungą.
  - ❑ ES institucijų reforma išdėstyta Protokole dėl ES plėtros bei jo prieduose.
  - ❑ Šie pakeitimai tapo prielaida ES plėtimui į Rytus.
-

-
- ❑ ES Institucinė reforma:
  - ❑ pakeistos balsavimo kvotos Taryboje.
  - ❑ Sprendimų priėmimas kvalifikuota balsų dauguma Taryboje išplėstas į naujas sritis (30 vnt.).
  - ❑ Europos Parlamento narių skaičius neturi viršyti 732.
  - ❑ Kiekvienai ES valstybei narei priklauso pasiūlyti Komisijos narį. Komisijos pirmininko vaidmuo stiprinamas. Pakeista jo skyrimo tvarka.
  - ❑ Europos Teisingumo Teisme tam tikroms bylų kategorijoms galima steigti specialias kolegijas. Įsteigtas Tarnautojų teismas. Planai įsteigti atskirą Patentų teismą.
-

-
- ❑ BUSP (Bendra užsienio ir saugumo politika) apims visus su saugumu siejamus klausimus, bendrą gynybą.
  - ❑ Atskirų ES valstybės narės narystės teisių suspendavimas dėl rimtų ES teisės pažeidimų;
  - ❑ Sukurta institucija skirta bendradarbiavimui tarp teisėsaugos institucijų – „Eurojustas“.
-

Lisabonos sutartis

- ❑ Sutartis pasirašyta 2007 gruodžio 13 d.,
  - ❑ įsigaliojo 2009 m. gruodžio 01 d.
  - ❑ Reforma po Sutarties dėl konstitucijos Europos Sąjungoje nesėkmės.
  - ❑ Apie 90 % panašumas į Sutartį dėl Konstitucijos Europai.
  - ❑ Galioja tokie sutarties tekstai
  - ❑ Europos Sąjungos sutartis (ES sutartis)
  - ❑ Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV)
-

-
- ❑ Institucinė reforma:
  - ❑ Panaikinta ES trijų ramsčių sistema.
  - ❑ ES perėmė EB kompetencija.
  - ❑ Teisinis subjektiškumas – Europos Sąjunga.
  - ❑ ES teisės viršenybės principas Deklaracijoje apie ETT praktiką.
  - ❑ ES Vadovų Tarybos pirmininko postas.
  - ❑ ES Komisijos reforma.
  - ❑ ETT reforma.
  - ❑ Sprendimų priėmimas - kvalifikuotos balsų daugumos principo išplėtimas.
-

-
- ❑ Antrinės teisės reforma – Reglamentas, Direktyva, Sprendimas, Rekomendacija ir Nuomonė. Įgyvendinimo teisės aktai.
  - ❑ Pagrindinė žmogaus teisių chartija priklauso ES pirminei teisei.
  - ❑ Bendrosios nuostatos dėl Sąjungos išorinių veiksmų ir specialiosios nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos.
  - ❑ Teisė išstoti iš Europos Sąjungos: ***bet kuri valstybė narė pagal savo konstitucines nuostatas gali nuspręsti išstoti iš Sąjungos***
  - ❑ ES sutarties 50 str.
-